

مشرح مذاكرات شورای نگهبان سال ۱۳۹۹

بخش دوم
(مهر تا اسفند)

پژوهشكده شورای نگهبان

سرشناسه: شورای نگهبان

عنوان و نام پدیدآور: مشروح مذاکرات شورای نگهبان سال ۱۳۹۹: بخش دوم: مهر تا اسفند/ تحقیق و تنقیح جمعی از پژوهشگران (به ترتیب الفبا) پوریا اسماعیل نژاد ... [و دیگران]؛ پیاده سازی و تنظیم (به ترتیب الفبا) محسن بیات ... [و دیگران]؛ مدیر پروژه کاظم کوهی اصفهانی. مشخصات نشر: تهران: شورای نگهبان، پژوهشکده شورای نگهبان، ۱۴۰۴.

مشخصات ظاهری: ۱۹۳۶ ص. شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۰۶۸-۵۵-۱ وضعیت فهرست نویسی: فیفا

یادداشت: تحقیق و تنقیح پوریا اسماعیل نژاد، محمدرضا اصغری شورشانی، یونس اکبری، احسان آهنگری، عباس حسن خانی، سیداحمد حسینی پور اردکانی، سیدعلی حسینی پور اردکانی، فرزانه خدائی، مهدی رجائی، سعید رحمانیان، مصطفی شاکری، زهرا فتاحی، امیر کشتگر، کاظم کوهی اصفهانی، سید سلمان مرتضوی، محمد میثم نداف پور اصلی و حسین هاتفی.

یادداشت: پیاده سازی و تنظیم محسن بیات، محمود درایت، یاسر مجاهد، محمدحسین نادری، رضا نادری زاده، ابوالفضل ولی خانی و سعید همت یار.

موضوع: شورای نگهبان -- صورت مذاکرات، Shoraye negahban -- Publication of proceeding

موضوع: شورای نگهبان -- مصوبات، Shoraye negahban -- Resolution

شناسه افزوده: اسماعیل نژاد، پوریا، ۱۳۷۱-

شناسه افزوده: بیات، محسن، ۱۳۶۸-

شناسه افزوده: شورای نگهبان. پژوهشکده شورای نگهبان

رده بندی کنگره: KM۲۵۱۲

شماره کتابشناسی ملی: ۱۰۱۸۷۱۳۹

رده بندی دیویی: ۵۵۰۵/۳۴۹

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیفا

پژوهشکده شورای نگهبان

تحقیق و تنقیح: جمعی از پژوهشگران (به ترتیب حروف الفبا):

پوریا اسماعیل نژاد، محمدرضا اصغری شورشانی، یونس اکبری، احسان آهنگری، عباس حسن خانی، سیداحمد حسینی پور اردکانی، سیدعلی حسینی پور اردکانی، فرزانه خدائی، مهدی رجائی، سعید رحمانیان، مصطفی شاکری، زهرا فتاحی، امیر کشتگر، کاظم کوهی اصفهانی، سید سلمان مرتضوی، محمد میثم نداف پور اصلی و حسین هاتفی

پیاده سازی و تنظیم (به ترتیب حروف الفبا):

محسن بیات، محمود درایت، یاسر مجاهد، محمدحسین نادری، رضا نادری زاده، ابوالفضل ولی خانی و سعید همت یار
مدیر پروژه: دکتر کاظم کوهی اصفهانی (عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق علیه السلام)

صفحه آرای: ملیحه کربلایی

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۰۶۸-۵۵-۱

ناشر: پژوهشکده شورای نگهبان

نوبت چاپ: اول - تابستان ۱۴۰۴ - تیراژ: ۵۰۰ جلد

ccri-ac.ir

nashr-rc.ir

نمابر: ۰۲۱-۶۴۰۱۴۸۱۷

تلفن: ۰۲۱-۸۸۷۵۰۰۷۰

کد پستی: ۱۵۸۷۶۸۵۷۱۲
خیابان شهید بهشتی (ر)، کوچه پنجم پلاک ۱۱، کد پستی: ۱۵۸۷۶۸۵۷۱۲
تهران

* فهرست *

مقدمه	۱۱
جلسه ۱۳۹۹/۷/۲	۱۵
■ لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مؤسسه بین‌المللی تحلیل سامانه‌های کاربردی (اعاده‌شده از شورای نگهبان)	۱۶
■ طرح فهرست قوانین و احکام نامعتبر در حوزه محیط زیست (اعاده‌شده از شورای نگهبان)	۲۸
■ لایحه اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان (اعاده‌شده از شورای نگهبان)	۳۶
■ طرح الحاق یک بند به تبصره (۱) قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور (اعاده‌شده از شورای نگهبان)	۴۲
جلسه ۱۳۹۹/۷/۹	۶۳
■ لایحه اصلاح قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (اعاده‌شده از شورای نگهبان)	۶۴
■ طرح فهرست قوانین و احکام منسوخ در حوزه محیط زیست (اعاده‌شده از شورای نگهبان)	۷۷
■ طرح اصلاح قانون تضمین خرید محصولات اساسی کشاورزی	۸۱
جلسه ۱۳۹۹/۷/۱۶	۱۰۷
■ طرح اصلاح ماده (۵۴) مکرر قانون مالیات‌های مستقیم (اعاده‌شده از شورای نگهبان)	۱۰۸
جلسه ۱۳۹۹/۷/۲۳ (صبح)	۱۳۷
■ طرح اصلاح ماده (۵۴) مکرر قانون مالیات‌های مستقیم (اعاده‌شده از شورای نگهبان)	۱۳۸
■ طرح الحاق یک تبصره به ماده (۵) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی (اعاده‌شده از شورای نگهبان)	۱۷۷
جلسه ۱۳۹۹/۷/۳۰ (صبح)	۱۸۳
■ اساسنامه صندوق توسعه صنایع دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری از اماکن تاریخی و فرهنگی	۱۸۴
■ اساسنامه صندوق کارآفرینی امید (اعاده‌شده از شورای نگهبان)	۱۹۷
■ اساسنامه شرکت شهر فرودگاهی امام خمینی (ره) (اعاده‌شده از شورای نگهبان)	۲۰۲

- اساسنامه شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران (مادر تخصصی) (اعاده شده از شورای نگهبان) ۲۰۷
- اصلاح اساسنامه شرکت ارتباطات زیرساخت ۲۱۶
- اساسنامه صندوق حمایت از فرصت‌های شغلی افراد دارای معلولیت تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور (اعاده شده از شورای نگهبان) ۲۱۷
- جلسه ۱۳۹۹/۸/۷ ۲۲۱**
- طرح استفساریه تبصره (۱) بند (ذ) ماده (۸۷) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (اعاده شده از شورای نگهبان) ۲۲۲
- اساسنامه صندوق کارآفرینی امید (اعاده شده از شورای نگهبان) ۲۳۶
- جلسه ۱۳۹۹/۸/۱۴ (صبح) ۲۵۳**
- طرح اصلاح ماده (۵۴) مکرر قانون مالیات‌های مستقیم (اعاده شده از شورای نگهبان) ۲۵۴
- لایحه موافقتنامه حمل و نقل بین‌المللی جاده‌ای مسافر و کالا بین دولت جمهوری اسلامی ایران و شورای فدرال سوئیس ۲۵۵
- لایحه تأسیس صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی (اعاده شده از شورای نگهبان) ۲۷۴
- طرح الحاق یک بند به تبصره (۱) قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور (اعاده شده از شورای نگهبان) ۲۸۰
- طرح فهرست قوانین و احکام نامعتبر در حوزه سلامت (اعاده شده از شورای نگهبان) ۲۸۳
- طرح تنظیم برخی از مقررات مالی، اداری و پشتیبانی وزارت آموزش و پرورش (اعاده شده از شورای نگهبان) ۲۸۵
- جلسه ۱۳۹۹/۸/۱۴ (عصر) ۲۸۹**
- طرح اصلاح ماده (۵۴) مکرر قانون مالیات‌های مستقیم (اعاده شده از شورای نگهبان) ۲۹۰
- جلسه ۱۳۹۹/۸/۲۱ (صبح) ۲۹۹**
- طرح الزام دولت به پرداخت یارانه کالاهای اساسی ۳۰۰
- لایحه اصلاح قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (اعاده شده از شورای نگهبان) ۳۲۱
- جلسه ۱۳۹۹/۸/۲۱ (عصر) ۳۲۷**
- لایحه اصلاح قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (اعاده شده از شورای نگهبان) ۳۲۸
- جلسه ۱۳۹۹/۸/۲۸ (صبح) ۳۵۹**
- لایحه اصلاح قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (اعاده شده از شورای نگهبان) ۳۶۰
- جلسه ۱۳۹۹/۸/۲۸ (عصر) ۴۰۹**
- لایحه اصلاح قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (اعاده شده از شورای نگهبان) ۴۱۰
- جلسه ۱۳۹۹/۸/۲۸ (شب) ۴۴۷**
- طرح الزام دولت به پرداخت یارانه کالاهای اساسی (اعاده شده از شورای نگهبان) ۴۴۸
- لایحه اصلاح قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (اعاده شده از شورای نگهبان) ۴۵۲
- طرح اصلاح قانون تضمین خرید محصولات اساسی کشاورزی (اعاده شده از شورای نگهبان) ۴۹۴
- جلسه ۱۳۹۹/۹/۵ ۴۹۷**
- طرح الحاق دو ماده به کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) (اعاده شده از شورای نگهبان) ۴۹۸
- لایحه موافقتنامه همکاری در زمینه حفظ نباتات و قرنطینه گیاهی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری صربستان ۵۲۴

- لایحه موافقتنامه بین دولت‌های ساحلی دریای خزر در زمینه حمل و نقل ۵۳۰
- لایحه تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون مالیات بر ارزش افزوده ۵۴۳
- جلسه ۱۳۹۹/۹/۱۲ (صبح) ۵۴۵**
- طرح اقدام راهبردی برای لغو تحریم‌ها و صیانت از منافع ملت ایران ۵۴۶
- طرح اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن (اعاده شده از شورای نگهبان) ۵۶۸
- جلسه ۱۳۹۹/۹/۱۹ ۵۸۹**
- بررسی نامه‌های رئیس جمهور در خصوص طرح الزام دولت به پرداخت یارانه کالاهای اساسی و طرح دوفوریتی اقدام راهبردی برای لغو تحریم‌ها و صیانت از منافع ملت ایران ۵۹۰
- طرح اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن (اعاده شده از شورای نگهبان) ۵۹۹
- جلسه ۱۳۹۹/۹/۲۶ (صبح) ۶۱۹**
- طرح استفساریه بند (ج) ماده (۱۱۲) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (اعاده شده از شورای نگهبان) ۶۲۰
- طرح تنظیم برخی از مقررات مالی، اداری و پشتیبانی وزارت آموزش و پرورش (اعاده شده از شورای نگهبان) ۶۲۴
- طرح اصلاح ماده (۵۴) مکرر قانون مالیات‌های مستقیم (اعاده شده از شورای نگهبان) ۶۲۶
- لایحه مالیات بر ارزش افزوده (اعاده شده از شورای نگهبان) ۶۳۴
- جلسه ۱۳۹۹/۹/۲۶ (عصر) ۶۴۳**
- لایحه مالیات بر ارزش افزوده (اعاده شده از شورای نگهبان) ۶۴۴
- جلسه ۱۳۹۹/۱۰/۳ (صبح) ۶۷۹**
- لایحه مالیات بر ارزش افزوده (اعاده شده از شورای نگهبان) ۶۸۰
- جلسه ۱۳۹۹/۱۰/۱۰ ۷۱۱**
- طرح برخی احکام مربوط به اصلاح ساختار بودجه کل کشور ۷۱۲
- جلسه ۱۳۹۹/۱۰/۲۴ (صبح) ۷۶۳**
- اساسنامه صندوق حمایت از فرصت‌های شغلی افراد دارای معلولیت تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور (اعاده شده از شورای نگهبان) ۷۶۴
- طرح اصلاح موادی از قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران ۷۶۶
- جلسه ۱۳۹۹/۱۰/۲۴ (عصر) ۸۱۱**
- طرح اصلاح موادی از قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران ۸۱۲
- جلسه ۱۳۹۹/۱۱/۱ (صبح) ۸۴۹**
- طرح اصلاح موادی از قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران ۸۵۰
- لایحه شوراهای حل اختلاف ۸۹۳
- جلسه ۱۳۹۹/۱۱/۱ (عصر) ۸۹۵**
- لایحه شوراهای حل اختلاف ۸۹۶
- طرح اصلاح موادی از قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران ۹۰۷

جلسه ۱۳۹۹/۱۱/۸ (صبح) ۹۳۹

- نطق پیش از دستور در خصوص ثبت نام اینترنتی داوطلبان ریاست جمهوری ۹۴۰
- طرح اصلاح موادی از قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران ۹۴۵
- لایحه شوراهای حل اختلاف ۹۷۰

جلسه ۱۳۹۹/۱۱/۸ (عصر) ۹۸۷

- لایحه شوراهای حل اختلاف ۹۸۸
- طرح اصلاح موادی از قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران ۱۰۱۹

جلسه ۱۳۹۹/۱۱/۱۵ (صبح) ۱۰۲۱

- لایحه شوراهای حل اختلاف ۱۰۲۲

جلسه ۱۳۹۹/۱۱/۱۵ (عصر) ۱۰۵۵

- لایحه شوراهای حل اختلاف ۱۰۵۶

جلسه ۱۳۹۹/۱۱/۱۵ (شب) ۱۱۰۱

- طرح فهرست قوانین و احکام نامعتبر در حوزه معدن (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۱۰۲
- طرح الحاق دو ماده به کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات های بازدارنده) (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۱۰۴

جلسه ۱۳۹۹/۱۱/۲۹ (صبح) ۱۱۱۵

- طرح الحاق یک تبصره به ماده الحاقی قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۹۷/۶/۱۳ ۱۱۱۶
- طرح استفساریه ماده (۲۱) قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران ۱۱۲۸
- طرح تعیین تکلیف کارشناسان بیمه کشاورزی (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۱۳۳

جلسه ۱۳۹۹/۱۱/۲۹ (عصر) ۱۱۴۹

- طرح اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۱۵۰
- طرح فهرست قوانین و احکام نامعتبر در حوزه ورزش (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۱۵۴
- لایحه سند الحاقی (پروتکل) اصلاح موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت فدراسیون روسیه جهت معاضدت در پرونده های مدنی و جزایی ۱۱۵۶

جلسه ۱۳۹۹/۱۲/۶ (صبح) ۱۱۸۷

- طرح فهرست قوانین و احکام نامعتبر در حوزه ورزش (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۱۸۸
- لایحه سند الحاقی (پروتکل) اصلاح موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت فدراسیون روسیه جهت معاضدت در پرونده های مدنی و جزایی ۱۱۹۲
- لایحه موافقتنامه انتقال محکومین بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت فدراسیون روسیه ۱۱۹۲
- اساسنامه سازمان هواپیمایی کشوری (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۲۲۲
- اساسنامه شرکت حمل و نقل ریلی مسافری حومه ای (سهامی خاص) (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۲۳۰

جلسه ۱۳۹۹/۱۲/۱۳ (صبح) ۱۲۳۱

- لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ۱۲۳۲

- جلسه ۱۳۹۹/۱۲/۱۳ (عصر)..... ۱۲۹۱**
- لایحه موافقتنامه انتقال محکومین بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت فدراسیون روسیه..... ۱۲۹۲
- لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ۱۲۹۳
- جلسه ۱۳۹۹/۱۲/۱۳ (شب)..... ۱۳۵۱**
- لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ۱۳۵۲
- جلسه ۱۳۹۹/۱۲/۱۸ (صبح)..... ۱۳۹۳**
- لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ۱۳۹۴
- جلسه ۱۳۹۹/۱۲/۱۸ (عصر)..... ۱۴۴۱**
- لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ۱۴۴۲
- جلسه ۱۳۹۹/۱۲/۱۹ (صبح)..... ۱۴۹۵**
- لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ۱۴۹۶
- جلسه ۱۳۹۹/۱۲/۱۹ (عصر)..... ۱۵۵۵**
- لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ۱۵۵۶
- جلسه ۱۳۹۹/۱۲/۲۰ (صبح)..... ۱۶۱۳**
- لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ۱۶۱۴
- جلسه ۱۳۹۹/۱۲/۲۰ (عصر)..... ۱۶۷۳**
- لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ۱۶۷۴
- جلسه ۱۳۹۹/۱۲/۲۰ (شب)..... ۱۷۳۷**
- لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ۱۷۳۸
- جلسه ۱۳۹۹/۱۲/۲۵ (صبح)..... ۱۸۰۳**
- لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور (اعاده شده از شورای نگهبان)..... ۱۸۰۴
- جلسه ۱۳۹۹/۱۲/۲۵ (عصر)..... ۱۸۶۷**
- لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور (اعاده شده از شورای نگهبان)..... ۱۸۶۸

مقدمه

نظرات مخالف ذکر بشود. ... این می‌شود یک مستندی؛ این یک سابقه‌ای است. این سوابق، مهم است. اینکه مثلاً شورای نگهبان بتواند در سال هزار و چهارصد و فلان بگوید که این حکم و این مبنا مثلاً در پنجاه سال پیش در شورای نگهبان بحث شد و این حرف‌ها گفته شد و این نظر از بحث‌ها درآمد، خود این یک مستند و یک پشتوانه‌ی تقویت علمی است برای آرای شورا. بنابراین انتشار مذاکرات هم به نظر من خیلی خوب است.»

بر همین اساس، با تشکیل «مرکز تحقیقات شورای نگهبان» - که در حال حاضر در قالب «پژوهشکده شورای نگهبان» فعالیت می‌کند- انجام فعالیت‌های علمی پیرامون نظرات شورای نگهبان به عنوان یکی از مأموریت‌های این مجموعه، در چند قالب مختلف در دستور کار قرار گرفت. تدوین مجموعه نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات ادوار مختلف مجلس شورای اسلامی، تدوین مجموعه نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان راجع به اصول قانون اساسی، تدوین مجموعه نظرات فقهی شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات دیوان عدالت اداری، تدوین نظرات فقهی و حقوقی شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی، استخراج مبانی نظرات و دلایل آرای شورای نگهبان، راه‌اندازی سامانه‌ی اینترنتی جامع نظرات شورای نگهبان و بارگذاری کلیه‌ی نظرات شورای نگهبان بر روی پورتال پژوهشکده^۱ و در نهایت، پیاده‌سازی، تنظیم و تدوین مشروح مذاکرات جلسات شورای نگهبان، از جمله طرح‌هایی بود که برای عینیت بخشیدن به این مهم طراحی شد.

با وجود این، از سال ۱۳۹۳، کار آماده‌سازی متن مذاکرات اعضای شورای نگهبان در جلسات شورا برای انتشار عمومی، با عنایت به تأکیدهای رهبر معظم انقلاب اسلامی، به‌عنوان یکی از اولویت‌های کاری پژوهشکده شورای نگهبان بازتعریف شد. این مهم، در چند مرحله به شرح زیر، بر اساس شیوه‌نامه‌ای مدون انجام می‌پذیرد: ابتدا فایل‌های صوتی ضبط‌شده از جلسات شورای نگهبان، پیاده‌سازی شده و به صورت متن مکتوب درمی‌آید. سپس این متون در اختیار کارشناسان پژوهشکده قرار می‌گیرد تا از لحاظ فنی و ادبی ویرایش شده و در صورت لزوم، اظهارات اعضای شورا مستندسازی شود. سپس متون ویرایش و مستندسازی‌شده از لحاظ صحت، اتقان و انطباق با محتوای متون اولیه مورد بازبینی قرار می‌گیرد. در نهایت، متون بازبینی‌شده بار دیگر از جهات مذکور توسط ناظران علمی پروژه، به طور دقیق، از جهت شکلی و محتوایی بررسی می‌شود و پس از تأیید نهایی، برای انتشار در اختیار معاونت پژوهشی قرار می‌گیرد. پیش‌بینی مراحل چندگانه‌ی فوق برای آماده‌سازی متون مشروح مذاکرات اعضای شورای نگهبان از آن جهت است که ویرایش فنی و ادبی این متون - که لازمه‌ی تبدیل ساختار گفتاری مذاکرات اعضا به نوشتاری قابل فهم برای خوانندگان است- احیاناً به اصالت متون خدشه‌ای وارد نیاورده و متون آماده‌شده برای انتشار، با کمترین دخل و تصرف ممکن به متنی روان، سلیس

شورای نگهبان بر اساس اصول قانون اساسی، از جایگاه والایی در نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران برخوردار است. مطابق اصل (۹۴) قانون اساسی، کلیه‌ی مصوبات مجلس شورای اسلامی از نظر انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی به‌وسیله‌ی شورای نگهبان مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت مغایر شناخته شدن با موازین شرع یا قانون اساسی برای تجدید نظر به مجلس بازگردانده می‌شود. همچنین به‌موجب اصل (۸۵) قانون اساسی، مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب اساسنامه‌ی سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت را به کمیسیون‌های ذی‌ربط مجلس یا هیئت وزیران واگذار کند که در این صورت، این اساسنامه‌ها نیز باید به لحاظ عدم مغایرت با شرع و قانون اساسی به تأیید شورای نگهبان برسند. علاوه بر این، به‌موجب اصل (۴) قانون اساسی، «کلیه‌ی قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر اینها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده‌ی فقهای شورای نگهبان است.» تفسیر قانون اساسی نیز به‌موجب اصل (۹۸) قانون اساسی، بر عهده‌ی نهاد شورای نگهبان قرار گرفته است. در راستای اجرای این اصول، کلیه‌ی مصوبات مجلس، اساسنامه‌ی سازمان‌ها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت و استفساریه‌های مربوط به اصول قانون اساسی و نیز استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی که مدّعی مغایرت مقررهای با موازین شرع‌اند، در جلسات شورای نگهبان مورد بررسی فقهی و حقوقی قرار می‌گیرد و سرانجام در قالب نظر شورای نگهبان به مراجع مربوطه اعلام می‌شود. بدین‌سان، مجموعه‌ی نظرات اِبرازی از سوی شورای نگهبان و نیز مشروح مذاکرات اعضای شورا در خصوص این نظرات که در خلال جلسات بررسی در شورای نگهبان بیان می‌شود، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است؛ چه آنکه این مجموعه مباحث و مذاکرات، علاوه بر آنکه بخشی از اسناد حقوقی نظام جمهوری اسلامی ایران به شمار می‌رود، می‌تواند به عنوان منبعی علمی، پشتوانه‌ی نظری غنی و قابل اتکایی برای نظام حقوقی کشور قلمداد شود و مورد استفاده‌ی عموم علاقه‌مندان، به‌ویژه مجامع علمی- پژوهشی و پژوهشگران و صاحب‌نظران حوزوی و دانشگاهی واقع گردد.

مقام معظم رهبری نیز در دیدارهایی که در سال‌های اخیر با اعضای محترم شورای نگهبان داشته‌اند، بارها بر اهمیت نظرات فقهی و حقوقی شورای نگهبان و ضرورت انتشار آنها پای فشرده‌اند. ایشان از جمله در دیداری که در تاریخ ۱۳۹۲/۸/۸ با اعضای شورای نگهبان داشتند، به طور خاص در بیان اهمیت توجه به مشروح مذاکرات جلسات شورای نگهبان فرمودند: «یکی از چیزهایی که شاید بنده قبلاً هم عرض کرده‌ام، انتشار مذاکرات شورا است. این خیلی چیز خوبی است. ... فرض بفرمایید در قانون مجازات، ماده‌ی چندم این قانون، ممکن است دو نظر مخالف یا سه نظر مخالف وجود داشته باشد؛ خیلی خوب است که در انتشار مذاکرات، این

۱. نشانی اینترنتی سامانه جامع نظرات شورای نگهبان:

- ذکر معنای لغوی یا اصطلاحی واژگان یا عبارت‌های به‌کارگیری‌شده در مذاکرات، در مواردی که نیازمند توضیح است.

- ذکر شناسنامه‌ی مختصر و گویا برای هر یک از موضوعاتی که در دستور جلسه‌ی بررسی شورا قرار گرفته است. این شناسنامه که در ابتدای بررسی هر موضوع به صورت پانویس آمده است، مشتمل بر سیر روند شکل‌گیری آن موضوع در مراجع مربوطه از ابتدا تا طرح آن در جلسه‌ی شورا، مراحل مختلف بررسی آن در جلسات شورا و نیز سرانجام آن پس از بررسی در شورای نگهبان است. این اطلاعات، علاوه بر آنکه می‌تواند آگاهی‌بخش خوانندگان در خصوص سوابق موضوع مطروحه باشد، راهنمای خوانندگان برای مراجعه به دیگر جلساتی است که این موضوع در دستور بررسی شورای نگهبان قرار داشته است.

- ذکر کامل نظر شورای نگهبان در پایان هر مرحله از بررسی شورا، که در نامه‌ی رسمی شورای نگهبان به مجلس منعکس شده است. همچنین در پایان بررسی هر ماده از مصوبه یا هر جزء از یک موضوع نیز، آن بند از نظر شورای نگهبان که در خصوص آن ماده یا جزء اظهار شده، ذکر شده است؛ البته در صورتی که شورا نسبت به آن ماده یا جزء، اظهار نظر کرده باشد.

- ذکر مواد قانون یا مقرراتی که در مذاکرات اعضای شورا به آنها اشاره شده است. همچنین ذکر متن نظرات مجمع مشورتی فقهی و مجمع مشورتی حقوقی شورای نگهبان که در متن مشروح مذاکرات به آنها استناد شده، ولی عیناً در جلسه خوانده نشده و در متن نیامده است.

- ذکر منابع و مآخذ مربوط به یک مطلب به صورت کامل، جهت دسترسی آسان خوانندگان به مستندات مطالب، اعم از کتاب‌ها، مقالات و دیگر منابع مکتوب و یا نشانی اینترنتی آن در فضای مجازی.

این کتاب محصول تلاش علمی جمعی از پژوهشگران این پژوهشگاه است که با طی مراحل پیش‌گفته (ویرایش و مستندسازی، بازبینی و نظارت علمی) به سرانجام رسیده است. «ویرایش و مستندسازی متون» در این مجموعه، به ترتیب میزان همکاری بر عهده‌ی آقایان و خانم‌ها سید علی حسینی‌پور اردکانی، عباس حسن‌خانی، مصطفی شاکری، پوریا اسماعیل‌نژاد، سعید رحمانیان، فرزانه خدائی، یونس اکبری، حسین هاتفی، دکتر احسان آهنگری، زهرا فتاحی و دکتر مهدی رجائی بوده است. «بازبینی متون»، به ترتیب میزان همکاری بر عهده‌ی آقایان سید احمد حسینی‌پور اردکانی، دکتر سید سلمان مرتضوی، دکتر امیر کشتگر، محمدمیشم نداف‌پور اصلی و دکتر محمدرضا اصغری شورتانی بوده و «نظارت علمی» بر مجموعه و نیز «مدیریت پروژه» بر عهده‌ی آقای دکتر کاظم کوهی اصفهانی بوده است که از زحمات این عزیزان قدردانی می‌شود. همچنین ضبط صوتی جلسات شورا و تبدیل فایل‌های صوتی به نوشتار بر عهده‌ی کارشناسان اداره‌ی تدوین شورای نگهبان آقایان رضا نادری‌زاده، محمدحسین نادری، محسن بیات، سعید همت‌یار، محمود درایت و ابوالفضل ولی‌خانی بوده است که از زحمات کلیه‌ی این عزیزان، به‌ویژه مدیر این مجموعه جناب آقای یاسر مجاهد تقدیر و تشکر می‌شود.

و قابل فهم تبدیل شود. اعتقاد دست‌اندرکاران طرح بر آن بوده که مشروح مذاکرات شورا، نوعی سند محسوب می‌شود که در ویرایش و انتشار آن باید امانت‌داری را به طور کامل رعایت کرد.

مجموعه‌ی حاضر، بخشی دیگر از ثمره‌ی این فعالیت علمی است که مشروح مذاکرات اعضای شورای نگهبان در نیمه‌ی دوم سال ۱۳۹۹، به جز مذاکرات مربوط به بررسی استعلامات دیوان عدالت اداری و مذاکرات مربوط به مباحث انتخاباتی را در برمی‌گیرد.^۱

نکات زیر برای استفاده‌ی مطلوب خوانندگان از این مجموعه، مفید و راهگشا است:

۱. ترتیب چینش مذاکرات اعضای شورای نگهبان در این کتاب، بر اساس ترتیب زمانی برگزاری جلسات شورا و ترتیب موضوعات بررسی‌شده در هر جلسه است که از نخستین جلسه‌ی برگزارشده در مهرماه ۱۳۹۹ تا پایان اسفند این سال را در بر می‌گیرد.

۲. همان‌طور که گفته شد، در این مجموعه سعی شده است ویرایش فنی و ادبی متون مشروح مذاکرات با کمترین دخل و تصرف در گفته‌های اعضای شورای نگهبان انجام شود. با وجود این، در مواردی که به ضرورت ویرایشی، واژه یا عبارتی به مذاکرات اعضا اضافه شده است، برای حفظ اصالت متن، بخش افزوده‌شده درون قلاب ([]) قرار گرفته است. بدیهی است این عبارات، برداشتی است که کارشناسان پژوهشگاه از فحوای مباحث مطرح در مذاکرات اعضا استنباط کرده‌اند و به جهت اقتضائات ویرایشی، انسجام‌بخشی به مطالب مذکور در مذاکرات یا رفع ابهام از گفته‌های شفاهی اعضا به متن اضافه شده‌اند.

۳. مستندسازی‌های انجام‌شده در متن که عمدتاً به صورت پانویس در مشروح مذاکرات آمده، به شرح زیر است:

- ذکر مستند آیات، روایات یا نظرات فقهی و فتوایی اشاره‌شده در مذاکرات اعضا

- ذکر مستند و کامل نظرات شورای نگهبان که در مذاکرات اعضای شورا به آنها اشاره شده است؛ اعم از نظریه‌های تفسیری یا مشورتی شورای نگهبان پیرامون اصول قانون اساسی یا سوابق نظرات شورا در خصوص مصوبات پیشین.

۱. گفتنی است پیش‌تر چهارده جلد کتاب از مجموعه کتاب‌های مشروح مذاکرات اعضای شورای نگهبان که به مذاکرات نیمه‌ی نخست و نیمه‌ی دوم سال ۱۳۷۹، نیمه‌ی نخست و نیمه‌ی دوم سال ۱۳۹۲، نیمه‌ی نخست و نیمه‌ی دوم سال ۱۳۹۳، نیمه‌ی نخست و نیمه‌ی دوم سال ۱۳۹۵، نیمه‌ی نخست و نیمه‌ی دوم سال ۱۳۹۶، نیمه‌ی نخست و نیمه‌ی دوم سال ۱۳۹۸، نیمه‌ی نخست سال ۱۳۹۹ و مذاکرات این شورا در خصوص قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ مربوط می‌شد، در سال‌های ۱۳۹۵، ۱۳۹۸، ۱۳۹۹، ۱۴۰۰، ۱۴۰۱، ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ به چاپ رسیده است. همچنین در سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰ نیز دو کتاب تحت عنوان «مشروح مذاکرات شورای نگهبان (دوره اول- سال ۱۳۵۹)» و «مشروح مذاکرات شورای نگهبان (دوره اول- سال ۱۳۶۰)» از سوی مرکز تحقیقات شورای نگهبان به چاپ رسیده است که به جهت ضبط نشدن برخی جلسات شورای نگهبان در ابتدای پیروزی انقلاب یا فقدان نوارهای ضبط‌شده در حال حاضر، صرفاً مشتمل بر برخی از مذاکرات اعضای شورا در جلسات برگزارشده در سال‌های مذکور است.

آدم‌سازی سایر مجلدات این مجموعه نیز در حال انجام است که ان‌شاءالله به محض تکمیل، در اختیار علاقه‌مندان قرار خواهد گرفت.

لازم به ذکر است متن کلیه‌ی مشروح مذاکرات‌های نهایی‌شده (اعم از مشروح‌هایی که در قالب کتاب چاپ شده است و مشروح‌هایی که هنوز به مرحله‌ی چاپ نرسیده است) بر روی سامانه جامع نظرات شورای نگهبان، ذیل عنوان «مشروح مذاکرات» قابل دسترسی و بهره‌برداری است.

پژوهشکده شورای نگهبان امیدوار است با تولید و عرضه‌ی این مجموعه، علاوه بر حرکت در جهت تحقق بخشی از منویات مقام معظم رهبری، خواسته‌ی جامعه‌ی علمی کشور و همچنین مراکز سیاست‌گذاری، تقنینی و اجرایی کشور را پاسخ گفته باشد. مسلماً انتشار و عرضه‌ی چنین آثاری می‌تواند ثمره‌ی بیش از چهل سال مجاهدت و تلاش شورای نگهبان در پاسداری از شرع و قانون اساسی را در اختیار کلیه‌ی علاقمندان، به ویژه محافل علمی و پژوهشی، اعم از دانشگاهی و حوزوی قرار دهد و به غنی‌تر شدن هر چه بیشتر مباحث فقهی و حقوقی در کشور کمک کند؛ ضمن آنکه آگاهی‌بخش ناظران بیرونی از میزان دقت‌ورزی و موشکافی علمی اعضای محترم شورا در هنگام بررسی مسائل مختلف حقوقی و فقهی باشد و روند قانون‌گذاری و نظارت بر آن در نظام جمهوری اسلامی ایران را در معرض دید همگان قرار دهد.

و من الله التوفیق و علیه التکلان
پژوهشکده شورای نگهبان
زمستان ۱۴۰۳

